

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- กรมวิชาการ. ความเป็นมาของแผนการศึกษาชาติ เอกสารชุดพัฒนาการทางการศึกษา
ฉบับ 1 พระนคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2504.
- โกศชัย สาริกบุตร และสมพร สาริกบุตร. แนวการวิเคราะห์และประเมินผลแบบเรียน.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แสงรุ่งการพิมพ์, 2521.
- โกวิท ประวาลพุกษ์. การวิเคราะห์เนื้อหา. เอกสารประกอบการอบรมการวิจัย
ปฏิบัติการการประเมินหลักสูตรระหว่างวันที่ 12-16 กรกฎาคม 2525 เอกสาร
หมายเลข 6 (เอกสารอัครสำเนา).
- คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. การปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพ-
มหานคร : วัฒนาพานิช, 2518.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน, สำนักนายกรัฐมนตรี. บทสรุปรวมผลงาน
วิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์และทำปก
เจริญผล, 2526.
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ, สำนักงาน, สำนักนายกรัฐมนตรี. แผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525-2529. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์และการเกษตรแห่งประเทศไทย, ม.ป.ป.
- จรรยา สุวรรณทัต, ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์จินิก. พฤติกรรม
ศาสตร์ เล่ม 1 พื้นฐานความเข้าใจทางจิตวิทยา. กรุงเทพมหานคร :
ไทยวัฒนาพานิช, 2521.
- จันทร์ กุ่มเมืองปัก. "กิจกรรมนักเรียนช่วยเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กจริงหรือ."
วารสารศึกษาสัมพันธ์ภาค 5 (มีนาคม 2508).
- ชอบ ประพันธ์ เนติวุฒิ. สภานักเรียน (พระนคร : สำนักพิมพ์ก้าวหน้า, 2502).

- ดวงเดือน หันขุนาวิน และเพ็ญแข ประจันต์จันติก. ตำราจิตวิทยาการแนะนําจริยธรรม.
 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522.
- ดวงเดือน หันขุนาวิน. พฤติกรรมศาสตร์ : จิตวิทยาจริยธรรม และจิตวิทยาภาษา.
 กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชจำกัด, 2524.
- คำรง มัชฌมบัณฑิต, เจริญ ไชยชนะ. วิชาชุดครู ป.กศ. องค์การคําคูรูสภา,
 กรุงเทพฯ, 2505.
- คำรวจ, กรม. กองกํากับการสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน. "ผลการปฏิบัติงานและวิธี
 คําเนินการของ กก.สค. ในรอบปี 2522-2524." (อัครสำเนา), ม.ป.ป.
- ปอลที่ 6, สันตะปาปา. สังเขปสารของสมเด็จพระสันตะปาปาที่ 6 การพัฒนาประชาชาติ
 กรุงเทพมหานคร : ดวงวิทยการพิมพ์, 2517.
- ประสิทธิ์ ไชยพิทักษ์. "การสอนเรื่องประชาธิปไตย." คู่มือนิเทศการศึกษาระดับมัธยมศึกษา
 (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, โรงพิมพ์คุรุสภา, 2513).
- ไพฑูริย์ ลินลาวัฒน์. ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย, 2525.
- พนัส หันนาคินทร์. วิธีสอนคํานิยม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 พิษณุโลก, 2520.
- วริยา คิวะศรียานนท์. บุคลิกภาพและลักษณะของคนไทยทรงสนะของชาวตะวันตก สมัย
 อยุธยา พ.ศ. 2475. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2523.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. คําสั่ง ที่ วก. 438/2520 ลงวันที่ 3 ตุลาคม 2520 เรื่อง
 ประกาศใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521.
- _____. คําสั่ง ที่ วก. 145/2521 ลงวันที่ 1 พฤษภาคม 2521 เรื่องการเปลี่ยนแปลง
 โครงสร้างและหลักเกณฑ์ในการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521.
- _____. คู่มือการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. กรุงเทพมหานคร :
 จงเจริญการพิมพ์, 2521.

- ศึกษาธิการ, กระทรวง. หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2521.
- ..... หลักสูตรประถมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2503, หน้า 1-3 กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์คุรุสภา, 2517.
- ..... ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ 2434-2507 (พิมพ์เป็นที่ระลึกในวันครบเจ็ดสิบปี
ของกระทรวง วันที่ 1 เมษายน พุทธศักราช 2507) พระนคร : โรงพิมพ์
คุรุสภา, 2507.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. กรมการศาสนา. คู่มือครูวิจัยศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2522.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. กรมวิชาการ. แนวการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช
2521 (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์การพิมพ์, 2522.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. หน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา. คู่มือการนิเทศก์การศึกษา
วิชาสังคมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2511.
- ศึกษาธิการ, กองแผนงาน, สำนักงานปลัดกระทรวง. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ระยะที่ 4 (2520-2524), หน้า 57-58 กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์การศาสนา, 2518.
- สุมน อมรวิวัฒน์. การสอนสังคมศึกษาในชั้นประถม. กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518.
- คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา. แผนการศึกษาแห่งชาติ. วารสารการศึกษาแห่งชาติ
ฉบับพิเศษ (2519) : 10.
- คณะกรรมการจัดงานฉลองวันเด็กแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2518. "หน้าที่ของเด็ก." มิตรครู
17 (มกราคม 2518) : 4.
- ประยูร ศรีประสาน. ความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย.
วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับพิเศษ (2518) : 236-245.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520.

วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับพิเศษ (2520) : 105-120.

วีรยุทธ วิเชียรโชติ. "สังคมไมตรีสัมพันธ์กับการพัฒนาประเทศ." วารสารจิตวิทยา

สมาคมจิตวิทยาแห่งประเทศไทย, (มีนาคม 2513) : 33-34.

วิทยานิพนธ์และงานวิจัย

ชาติ สัทธิต. "คุณธรรมแห่งความเป็นพลเมืองดีของเด็กที่จบชั้นประถมปีที่ 4." วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, 2507.

คารัทน์ ศิริวิริยะกุล. "คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใน
ทัศนะของครูประจำชั้น และผู้ปกครองในกรุงเทพมหานคร." วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2525.

ธีระ นทีวุฒิกุล. "การศึกษาความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการของนิสิตจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย." ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2502.

นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์. "การจัดกิจกรรมนักเรียน." เอกสารประกอบการประชุมทาง
วิชาการครั้งที่ 1 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2508.

รัชณี สุริยา. "การสำรวจทัศนคติของผู้ปกครองเกี่ยวกับเด็กไทยในอุดมคติ ในจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา." วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2508.

วิจิตรา สุภากร. "วิเคราะห์หนังสืออ่านสำหรับเด็กในด้านคุณธรรมเฉพาะที่พิมพ์ในปี
พ.ศ. 2520-2522." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ ประสานมิตร, 2523.

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. "องค์การและกิจกรรมนันทนาการศึกษา." เอกสารประกอบ
คำบรรยายวิชา 421 650 ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2521.

- วันเพ็ญ กำเมือง. "ลักษณะความเป็นพลเมืองดีในทัศนะของนักเรียนมัธยมศึกษาใน กรุงเทพมหานคร." วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.
- วัลลภ พุ่มพวง. "ความคิดของคนไทยเกี่ยวกับการ เป็นพลเมืองดี." แผนกวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513.
- สมนึก อ่องเอิบ. "การสร้างความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดี จากหนังสือ สังคมศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น." วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514.
- สวนาท พรพัฒน์กุล. "ความสำนึกในหน้าที่พลเมืองของเด็กไทย." พระนคร : โรงพิมพ์ กรมการศาสนา, 2520.
- สุจิตร์ มัชยานนท์. "องค์ประกอบที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดีของนักศึกษาผู้ใหญ่ใน โครงการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐานในจังหวัดเชียงใหม่." มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2524.
- สมศักดิ์ สุกหอม. "โปรแกรมการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทย." วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.
- เสริมศักดิ์ วิชาดาภรณ์. "การบริหารกิจกรรมนักเรียนจังหวัดพิษณุโลก." ภาควิชา บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2521.
- อุไร ลีอากาศ. "การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน." วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2500.
- อนันต์ ภูววรรณ. "การจัดกิจกรรมนิตินิเทศในวิทยาลัยวิชาการศึกษา." ปริญญาโท ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2517.
- อรวรรณ หนาพรหม. "การจัดสถานักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา." ปริญญาโท ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518.

ภาษาอังกฤษ

- Appleton Annleslie. "Citizenship Education and Political Socialization of Philppin School Children in a Setting." Dissertation Abstracts International 36 (IO) 1976 : 6590-A.
- Bereson, Bernard. Content Analysis in Communication Research. New York : Hafner Publishing, 1971.
- Cary, Charls Douglass. "Education for Citizenship in the U.S.S.R." Dissertation Abstracts International. Vol. xxx No. 12 (June, 1970) 5493-A.
- Della Cruz, Leonado D. "Analysis of Phillipines Social Study Textbook." Dissertation Abstracts International. Vol. 32, No. 2 (August, 1971), 665-A.
- Dugald S. Arbuckle, Student Personnel Services in Higher Education (New York : McGraw-Hill Book Co., 1968).
- Edward W. Smith, Stanley W. Krouse , and Mark M. Atkinson. "Social Studies Program." The Educators' encycropedia (New York : Prentice-Hall, Inc., 1969).
- Englehart, Max D. Method of Education Research Content Analysis. Chicago : Rand Monally and Co., 1972.
- Evans, Evelyn p. "The Effect of School Desegregation on the Educations Held by Parents." Dissertation Abstracts International. 35 (January 1975) : p. 4147-A.
- Faith, Emil F., and Richard Brown C. Cur Civil life and Progress. Chicago : Mentzer, Bush & Company, 1951.

- Fenton, Edwin. The New Social Studies. New York : Holt Rinehart and Winston, Inc., 1967.
- Flint Public School. Developing Effective Citizenship. Junior High School Curriculum Studies, Report No. 11-j. September, 1954 (Mimeographed).
- Franklin A. Miller and others, Planning student activities (Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall, 1956).
- Harry C. Me. Kown. Extra-Curricular activities (New York : McMillan Company, 1949).
- Hughes, Roy Osgood. Building Citizenship. Rev. ed. by C.H.W. Pullen. Boston : Allyn and Bacon, 1959.
- Kerlinger, Fred N. Foundations of Behavioral Research. New York : Holt, Rinehart and Winston, 1973.
- Massialas, Byron G. "Citizenship and Political Socialization." Encycloedia of Education Research., 1949.
- Nutting, Willium C. Designing Classroom Spontanicty. New Jersey : Prentice-Hall Inc., 1975.
- Patterson, Franklin. "Political Reality in Childhood." Cited by Dimond Stanley E. School and Development of Good Citizens. Detroit, Michigan : Wayne University Press, 1953 p. 36.
- Romey, William D. Inquiry Techniques For Teaching Sciences. New Jersey : Prentice-Hall, 1958.
- Robert W. Frederick. The Third Curricular (New York : Appleton Century Crofts, Inc., 1959).

Sherwood, Henry Noble. Citizenship. Indianapolis : Bobbs Merrill, 1947.

Smith M. Jacobson. "Student Activities." Teaching in higher Education (Rand McNally College Publishing Company, Chicago, 1963).

Troy Holliday. "Better Training Means Better Citizen." The Social Studies. Vol. 59, No. 4 (April, 1958).

V. Prakash. "Students' Extracurricular Activities." Student Problem In Southeast Asian Universities (Bangkok : Prachandra Printing Press, 1969).

Warren H. Held. "What are the Aims, Objectives, and Power of the Student Council?" The Bulletin of the NASSP, XLII (April, 1958).

Yamane, Taro. Statistics : Introductory Analysis. 2d ed., Tokyo John Weetherhill Inc., 1970.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

รายนามผู้เชี่ยวชาญทางสังคมศาสตร์

ศูนย์วิทยพัชการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

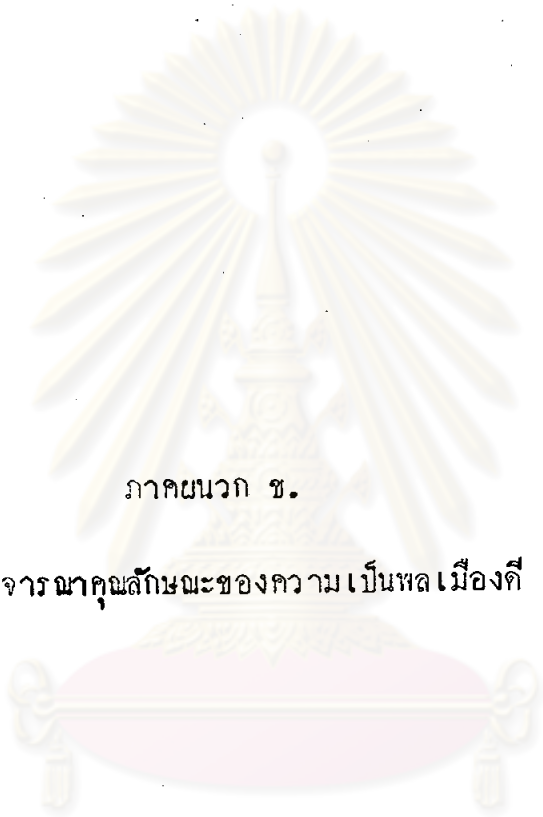
รายนามผู้เชี่ยวชาญทางสังคมศาสตร์

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
1	ศาสตราจารย์ ดร.วิทย์ วิศทเวทย์	คณบดีคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2	ศาสตราจารย์ ดร.ชัยพร วิชชาวุธ	ศาสตราจารย์ ประจำภาควิชา จิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3	รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาร มาลากุล ณ อุบลฯ	คณบดีคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4	รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ สินดารัตน์	รองศาสตราจารย์ ประจำภาควิชา อุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5	รองศาสตราจารย์ ดร.สุจิต เพ็ชรขอบ	รองศาสตราจารย์ ประจำภาควิชา มัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
6	รองศาสตราจารย์ ดร.ทีศนา แชนมณี	รองศาสตราจารย์ หัวหน้าภาควิชา ประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
7	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉวีฉวี วิทยาอุฎติกุล	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำภาควิชา มัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
8	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระบุท วิเชียรโชติ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำภาควิชา จิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
9	นายสุนทร สุนันท์ชัย	รองอธิบดีกรมการศึกษานอกโรงเรียน
10	นายประเสริฐ งามพันธ์	หัวหน้าการประถมศึกษา อำเภอป่าโมกข์ จังหวัดอ่างทอง

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
11	รองศาสตราจารย์ ดร. วารินทร์ วงศ์หาญเขาวน	ผู้อำนวยการสมาคมวิจัยสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
12	ดร.โกวิทย์ ประवालพฤษ	ผู้อำนวยการกอง กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
13	ดร.สุภางค์ จันทวานิช	นักวิชาการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ
14	พระราชวรมนี	พระราชาคณะชินราช วัดพระพิเรนทร์
15	ภราดาเมศศักดิ์ ว่องประชานุกูล	อธิการบดี โรงเรียนอัสสัมชัญพิทยการ
16	ดร.อิมรอน มะลูลีม	อาจารย์ภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์
17	นางเสวิมศรี เอกภัย	นักเขียนประจำคอลัมน์ในหนังสือพิมพ์
18	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล วิรุฬห์รักษ์	คณบดี คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
19	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ น่องแก้ว	รองคณบดีฝ่ายวางแผน คณะรัฐศาสตร์
20	นายมนตรี สุระรังสรรค์	ผู้ช่วยหัวหน้าเขตปทุมวัน
21	คุณหญิงกนิษฐา วิเชียรกิจ	นายกสมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี แห่งประเทศไทย
22	อาจารย์ ฤดี ชาคีอุทิศ	เลขานุการสมาคมสตรีไทย
23	ดร.วีระ บำรุงรักษ์	ผู้อำนวยการกอง กองแผนและวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม แห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ
24	นายอำนวย จันเงิน	หัวหน้าสำนักงาน สำนักงานเลขานุการ คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวง ศึกษาธิการ

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
25	นายสุจริต บัวพิมพ์	หัวหน้าศูนย์ ศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้าน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ
26	นายประดิษฐ์ กัดจากฤษ์	ประธานกรรมการและผู้จัดการบริษัท กันตนา โพรโมชัน
27	นายชัย ราชวัตร	นักเขียนภาพประจำคอลัมน์ในหนังสือพิมพ์
28	นายปรีธา ทพยโสภา	ผู้ประกาศข่าวประจำสถานีวิทยุกระจายเสียง แห่งประเทศไทย
29	นายอาหันมัต ชามเทศทอง	ประธานสภาแรงงาน สภาองค์กรลูกจ้าง สภาแรงงานแห่งประเทศไทย โทร. 2780390
30	นายศักดิ์ ชนประกอบ	ผู้จัดการฟาร์มศิริพันธ์
31	นายชุมพล สุรินทรามุรณ	ประธานกรรมการผู้จัดการบริษัทชุมพล สุรินทรามุรณ

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ช.

แบบพิจารณาคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดี

ศูนย์วิทยพัทธยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบพิจารณาคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดี

หมายเลข.....

คำชี้แจง

1. เครื่องมือนี้ใช้สำหรับผู้เชี่ยวชาญทางสังคม เพื่อพิจารณาคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดีที่คนไทยพึงมี
2. คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดีที่ปรากฏในเครื่องมือนี้ กลุ่มผู้ศึกษาได้รวบรวมจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ คือ เอกสาร, วารสาร, ตำรา และสิ่งพิมพ์ ที่กล่าวถึงความเป็นพลเมืองดีอันได้แก่
  - 2.1 พระบรมราโชวาทในรัชกาลปัจจุบัน
  - 2.2 คำสั่งสอนในพระพุทธศาสนา
  - 2.3 นโยบาย, คำขวัญ, เอกสารของทางรัฐบาล
  - 2.4 คำปราศรัย, ข้อเขียน, ข้อคิดเห็นของบุคคลซึ่งเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม
  - 2.5 ข้อคิดเห็น, ข้อเสนอแนะ, เอกสารของสถาบันทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับประเพณี, วัฒนธรรม, จริยธรรมของไทย
  - 2.6 งานวิจัย, วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง
  - 2.7 ทฤษฎีเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีทางรัฐศาสตร์, จิตวิทยา, สังคมวิทยา, ปรัชญา
 รวมทั้งสิ้น 87 รายการ
3. คำแนะนำในการพิจารณาคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดี
  - 3.1 ใส่เครื่องหมาย ลงในช่องเห็นด้วย, ไม่เห็นด้วย และใส่เหตุผลข้อเสนอแนะลงในช่องหมายเหตุ หมวด ก.
  - 3.2 เพิ่มเติมคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดี นอกเหนือจากที่กำหนดมานั้นลงใน หมวด ข.

ตัวอย่าง

คุณลักษณะ	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ		หมายเหตุ
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
1. มีความรู้ระดับปริญญาตรี	.....	.....	การมีความรู้ระดับปริญญาตรี ไม่ได้หมายถึงเป็นผู้มีความประพฤติเป็นพลเมืองดี
2. มีจริยธรรมสูง	.....	.....	ควรแจ้งว่ามีจริยธรรมใดบ้าง

หมวด ก. พิจารณาคคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดี

คุณลักษณะ	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ		หมายเหตุ
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
1. มีความรับผิดชอบ	.....	.....	.....
2. มีความซื่อสัตย์	.....	.....	.....
3. ความมีเหตุผล	.....	.....	.....
4. มีความกตัญญูกตเวที	.....	.....	.....
5. รักษาระเบียบวินัย	.....	.....	.....
6. มีความเสียสละ	.....	.....	.....
7. มีความสามัคคี	.....	.....	.....

คุณลักษณะ	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ		หมายเหตุ
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
8. รู้จักประเพณีค	.....	.....	.....
9. มีความยุติธรรม	.....	.....	.....
10. มีความซื่อสัตย์	.....	.....	.....
11. มีความเมตตาากรุณา	.....	.....	.....
12. มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และมีความภูมิใจในความเป็นไทย	.....	.....	.....
13. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	.....	.....	.....
14. ใฝ่หาความรู้และความจริง	.....	.....	.....
15. มีสุขภาพจิตดี	.....	.....	.....
16. กระตือรือร้นและมุ่งมั่น	.....	.....	.....
17. มีความเป็นสุภาพชน	.....	.....	.....
18. มีจิตใจเป็นประชาธิปไตยและรักเสรีภาพ	.....	.....	.....

คุณลักษณะ	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ		หมายเหตุ
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
19. เป็นผู้ผลิตและผู้บริโภค ที่ดี	.....	.....	.....
20. มีสติสัมปชัญญะ	.....	.....	.....
21. ความไม่ประมาท	.....	.....	.....
22. มีหิริ โสกะปละ	.....	.....	.....
23. เห็นแก่ส่วนรวม	.....	.....	.....
24. เคารพและปฏิบัติตาม กฎของสังคม	.....	.....	.....
25. มีค่านิยมที่ถูกต้อง	.....	.....	.....
26. ประกอบอาชีพที่สุจริต และเหมาะสม	.....	.....	.....
27. มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	.....	.....	.....
28. มีมนุษยสัมพันธ์	.....	.....	.....
29. ใช้เวลาว่างให้เป็น ประโยชน์	.....	.....	.....
30. มีความอดทน เข้มแข็ง หนักแน่น	.....	.....	.....

คุณลักษณะ	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ		หมายเหตุ
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	
31. วิชาสาธารณสุขสมบัติ	.....	.....	.....
32. รู้จักใช้และสงวนรักษา ทรัพยากรธรรมชาติ	.....	.....	.....
33. รักษาความสะอาด	.....	.....	.....
34. มีการวางแผนและแบ่ง เวลาในการทำงาน	.....	.....	.....
35. รักสันติ	.....	.....	.....
36. สนใจแต่มีส่วนร่วมทาง การเมือง	.....	.....	.....
37. มีน้ำใจเป็นโลกีฬา	.....	.....	.....
38. ยอมรับการเปลี่ยนแปลง และรู้จักปรับตัว	.....	.....	.....
39. หึงตนเอง	.....	.....	.....
40. ท้อถวนและไม่ลอง สิ่งเสียดิ	.....	.....	.....

หมวด ๑. เติมเต็มคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดี

คุณลักษณะที่ควร เติมเต็ม	เหตุผล
1.	....
2.	....
3.	....

ขอขอบพระคุณ

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค.

แบบสำรวจเพื่อการวิจัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา
เขตการศึกษา 6

30 มกราคม 2527

เรื่อง ขอความร่วมมือในการกรอกแบบสำรวจ
เรียน ท่านผู้บริหารโรงเรียนและครูที่เคารพยิ่ง

กระผม นายสวัสดิ์ นิเทศวรวิทย์ ศึกษาานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ซึ่งขณะนี้กำลังเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโท สาขานิเทศการศึกษาและพัฒนาศึกษา 6 ซึ่งขณะนี้กำลังเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโท สาขานิเทศการศึกษาและพัฒนาศึกษา 6 สาขาวิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และกำลังดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์อันเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ในหัวข้อเรื่อง "ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูเกี่ยวกับลักษณะความเป็นพลเมืองดีจากการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา 6"

ในการนี้กระผมใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน ได้โปรดกรุณาให้ความคิดเห็นโดยการกรอกแบบสำรวจที่แนบเรียนมาพร้อมนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความร่วมมือด้วยดี จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายสวัสดิ์ นิเทศวรวิทย์)

ศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6

หน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6

โทร. 412108

แบบสำรวจเพื่อการวิจัย

สำหรับทำวิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรื่อง

ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู เกี่ยวกับลักษณะความเป็นพลเมืองดี
จากการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา 6

สำหรับผู้บริหารโรงเรียนและครู

- ผู้บริหาร** คือ ผู้อำนวยการ หรือ อาจารย์ใหญ่ และผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ, ฝ่ายปกครอง
ฝ่ายธุรการ, และฝ่ายธุรกิจบริการ
- ครู** คือ ผู้ปฏิบัติการสอนอยู่ในโรงเรียนในปีการศึกษา 2526 ทุกคน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสำรวจ

ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู เกี่ยวกับลักษณะความเป็นพลเมืองดี จากการ
จัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา 6

.....

คำอธิบาย

1. แบบสำรวจนี้เป็นแบบสำรวจเพื่อการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับลักษณะความเป็นพลเมืองดีจากการจัดกิจกรรมนักเรียน โดยสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ "โครงการพัฒนาหลักสูตรเพื่อความเป็นพลเมืองดี" (Curriculum Development for Citizenship Education) ของภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. แบบสำรวจนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ คือ
  - ตอนที่ 1 เป็นแบบสำรวจเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปและสถานภาพของผู้ตอบ ซึ่งจะ
จะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)
  - ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู
เกี่ยวกับลักษณะความเป็นพลเมืองดี จากการจัดกิจกรรม
นักเรียน ซึ่งเป็นแบบประมาณค่า (Rating scale)
3. ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสำรวจนี้ถือว่าเป็นความคิดเห็นโดยอิสระ ผู้วิจัย
จะรักษาไว้เป็นความลับ และจะไม่ประนีประนอมต่อการวิจัยนี้เท่านั้น
4. ขอให้ผู้ตอบ ตอบเฉพาะกิจกรรมที่โรงเรียนของท่านจัดขึ้นในปีการศึกษา
2526 เท่านั้น โดยให้นำหนักให้ตรงกับกิจกรรมและลักษณะความเป็นพลเมืองดีนั้น ๆ
5. ลักษณะความเป็นพลเมืองดีที่ผู้วิจัยศึกษาในครั้ง นี้ มีรายละเอียดของความ
หมายเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก ซึ่งผู้วิจัยได้เสนามาพร้อมแบบสำรวจนี้แล้ว
6. ขอความกรุณาผู้ตอบแบบสำรวจทุกท่าน โปรดตอบแบบสำรวจให้ครบทั้ง
36 ลักษณะ ในแต่ละกิจกรรมที่โรงเรียนได้จัดในปีการศึกษา 2526

แบบสำรวจ

ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู เกี่ยวกับลักษณะความเป็นพลเมืองดี จากการ
จัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา 6

.....

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไปและสถานภาพของผู้ตอบ

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ลงในช่อง ( ) หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านและโรงเรียนของท่าน

ตัวอย่าง ข้อ 0 ท่านได้ปฏิบัติงานในหน้าที่ของท่านมาเป็นระยะเวลาานเท่าใด

- ( ) 1. 1 - 5 ปี   ( ) 3. 10 - 15 ปี
( ) 2. 6 - 10 ปี   ( ) 4. มากกว่า 15 ปี

คำอธิบาย ท่านเขียนเครื่องหมาย ลงในช่อง ( ) ของข้อ 2 ซึ่งอยู่หน้าข้อความ "6 - 10 ปี" หมายความว่า ท่านได้ปฏิบัติงานในหน้าที่ผู้บริหารหรือครูผู้สอนมาแล้วระหว่าง 6 - 10 ปี

1. ท่านปฏิบัติหน้าที่อยู่ในโรงเรียนนี้ในตำแหน่งใด

- ( ) 1. ผู้บริหาร
( ) 2. ครูผู้ปฏิบัติการสอน

ช่องนี้สำหรับ
ผู้วิจัย
(จดบันทึก)

( ) ( ) ( ) ( )
1   2   3   4

( )
5

2. ท่านเคยเข้าร่วมประชุมสัมมนา อบรม และประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับ
การจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียน ตามที่หลักสูตร ม.ศ.น 2521
หรือ ม.ปลาย 2524 กำหนดไว้หรือไม่

( ) ไม่เคย

( ) เคย (ถ้าเคยโปรดให้ข้อมูลเพิ่มเติม)

เข้าร่วมประชุมสัมมนา เรื่อง .....

ระยะเวลา .... วัน ผู้จัด .....

เข้าร่วมอบรมเรื่อง .....

ระยะเวลา .... วัน ผู้จัด .....

เข้าร่วมประชุมปฏิบัติการ เรื่อง .....

ระยะเวลา .... วัน ผู้จัด .....

3. กิจกรรมที่โรงเรียนของท่านจัดดำเนินการขึ้นในปีการศึกษา 2526 มี
กิจกรรมใดบ้าง (โปรดตอบทุกกิจกรรมที่โรงเรียนจัด)

( ) 3.1 กิจกรรมลูกเสือ หรือกิจกรรมยุวกาชาด หรือกิจกรรม
เนตรนารี หรือกิจกรรมผู้นำเพื่อประโยชน์ หรือกิจกรรม
รักษาดินแดน ( ) 7

( ) 3.2 กิจกรรมศาสนา ( ) 8

( ) 3.3 กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ( ) 9

( ) 3.4 กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ ( ) 10

( ) 3.5 กิจกรรมการใช้ห้องสมุด ( ) 11

( ) 3.6 กิจกรรมส่งเสริมการใช้สินค้าไทย ( ) 12

( ) 3.7 กิจกรรมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม ( ) 13

( ) 3.8 กิจกรรมทัศนศึกษา ( ) 14

( ) 3.9 กิจกรรมนันทนาการ ( ) 15

( ) 3.10 กิจกรรมส่งเสริมวิชาการต่าง ๆ ในหลักสูตร ( ) 16

ช่องนี้

สำหรับ

ผู้วิจัย

(คอลัมภ์ที่)

( )
6

ตอนที่ 2

ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู เกี่ยวกับลักษณะความเป็นพลเมืองดี จากการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

คำชี้แจง โปรดให้นักเรียนเกี่ยวกับลักษณะความเป็นพลเมืองดี ด้วยการใช้ตัวเลข 4-0 ลงในช่องตามกิจกรรมที่โรงเรียนของท่านได้จัดขึ้นในปีการศึกษา 2526 โดยให้นักเรียนตามความคิดเห็นของท่านโดยอิสระ ดังนี้

- ก) ถ้าท่านคิดว่ากิจกรรมใดที่จัดแล้วจะก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองดีในข้อใด "มากที่สุด" ให้นักเรียนเป็น 4
- ข) ถ้าท่านคิดว่ากิจกรรมใดที่จัดแล้วจะก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองดีในข้อใด "มาก" ให้นักเรียนเป็น 3
- ค) ถ้าท่านคิดว่ากิจกรรมใดที่จัดแล้วจะก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองดีในข้อใด "น้อย" ให้นักเรียนเป็น 2
- ง) ถ้าท่านคิดว่ากิจกรรมใดที่จัดแล้วจะก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองดีในข้อใด "น้อยที่สุด" ให้นักเรียนเป็น 1
- จ) ถ้าท่านคิดว่ากิจกรรมใดที่จัดแล้ว "ไม่ก่อให้เกิด" ลักษณะความเป็นพลเมืองดีในข้อใด ให้นักเรียนเป็น 0

หมายเหตุ หากกิจกรรมใดที่โรงเรียนของท่านไม่ได้จัดในปี 2526 ให้ขีดเครื่องหมายละ

(-)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อย่าง

กิจกรรมลำดับที่	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
กิจกรรมนักเรียน	กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้นำเพื่อประโยชน์ รักษาดินแดน	กิจกรรมศาสนา	กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย	ส่งเสริมการเกษตร และสหกรณ์	กิจกรรมการโตของสมุนไพร	กิจกรรมส่งเสริมการใช้สินค้าไทย	อนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม	กิจกรรมทัศนศึกษา	กิจกรรมนิเทศนาการ	กิจกรรมส่งเสริมวิชาการต่าง ๆ	ในหลักสูตร	ช่องนี้สำหรับผู้วิจัย คอลัมภ์ที่
เชื่อฟังและ ประพฤติธรรม	3	4	2	0	1	-	-	0	0	2	1 - 10	
กินอยู่ดีพอสมควร	3	2	3	2	0	-	-	0	0	2	11 - 20	

อธิบาย จากตัวอย่างที่ท่านลงหมายเลขในลักษณะข้อ 1 ดังนี้ แสดงว่า ท่านเห็นว่าความเชื่อฟังและ
 ประพฤติธรรม เกิดจากกิจกรรมที่ 2 มากที่สุด กิจกรรมที่ 1 เกิดมาก กิจกรรมที่ 3 และ
 10 เกิดน้อย กิจกรรมที่ 5 เกิดน้อยที่สุด และกิจกรรมที่ 4 8 9 ไม่เกิดเลย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อมูลเกี่ยวกับความคึกเหินของผู้บริหารโรงเรียนและครู เกี่ยวกับลักษณะความเป็นพลเมืองที่
จากการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา ๖

ลักษณะ ความเป็น พลเมืองที่	กิจกรรมลำดับที่										ข้อนี้สำหรับผู้วิจัย คอลัมภ์
	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๑๐	
กิจกรรมนักเรียน	กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้บำเพ็ญประโยชน์ รักษาภิเษก	กิจกรรมศาสนา	กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย	ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์	กิจกรรมการใช้ของเสีย	กิจกรรมส่งเสริมการใช้สินค้าไทย	อนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม	กิจกรรมทัศนศึกษา	กิจกรรมนิเทศนาการ	กิจกรรมส่งเสริมวิชาการต่าง ๆ ใน หลักสูตร	
๑. มีความรับผิดชอบ											(๑๓) (๑๔) (๑๕) (๒๐) (๒๑) (๒๖) (๒๗) (๒๘) (๒๙) (๓๐)
๒. มีความซื่อสัตย์											(๓๑) (๓๒) (๓๓) (๓๔) (๓๕) (๓๖) (๓๗) (๓๘) (๓๙) (๔๐) (๔๑) (๔๒)
๓. รักษาระเบียบวินัย											(๔๓) (๔๔) (๔๕) (๕๐) (๕๑) (๕๖) (๕๗) (๕๘) (๕๙) (๖๐)
๔. มีสติสัมปชัญญะ											(๖๑) (๖๒) (๖๓) (๖๔) (๖๕) (๖๖) (๖๗) (๖๘) (๖๙) (๗๐) (๗๑) (๗๒)
๕. มีความละเอียดและเกรง กลัวต่อการประพฤติผิด											(๗๓) (๗๔) (๗๕) (๗๖) (๗๗) (๗๘) (๗๙) (๘๐) (๘๑) (๘๒) (๘๓) (๘๔)
๖. มีความขยันหมั่นเพียร											(๘๕) (๘๖) (๘๗) (๘๘) (๘๙) (๙๐) (๙๑) (๙๒) (๙๓) (๙๔) (๙๕) (๙๖)
๗. ประหยัด											(๙๗) (๙๘) (๙๙) (๑๐๐) (๑๐๑) (๑๐๒) (๑๐๓) (๑๐๔) (๑๐๕) (๑๐๖)

โปรดทำข้อต่อ ๖...ในหน้า ๕

ลักษณะ ความเป็น พลเมืองที่	กิจกรรมสำคัญที่										ของนั้สำหรับผู้วิจัย คือมีภษั
	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๑๐	
	กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เยาวชน ผู้นำเพื่อประชาธิปไตย รักษาถิ่นแดน	กิจกรรมศาสนา	กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย	ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์	กิจกรรมการเื้อของสนุก ๆ	กิจกรรมส่งเสริมการใช้สินค้าไทย	อนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดลอม	กิจกรรมทัศนศึกษา	กิจกรรมนิเทศนาการ	กิจกรรมส่งเสริมวิชาการต่าง ๆ ใน หลักสูตร	
๔. มีน้ำใจเป็นนักกีฬา											(๑๑)(๑๒)(๑๓)(๑๔)(๑๕) ( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐
๕. มีความกล้าหาญและ อดทน											( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐
๑๐. ใฝ่หาความรู้และความ จริง											( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐
๑๑. มีค่านิยมที่ถูกต้อง											( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐
๑๒. ประกอบอาชีพที่สุจริต											( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐
๑๓. มีความคิดริเริ่มสร้าง สรรค์											( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐
๑๔. กระตือรือร้น และมุ่ง อนาคต											( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐
๑๕. ใช้เวลาให้เป็นประโยชน์											( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐

ลักษณะ ความเป็น พลเมืองที่	กิจกรรมลำดับที่											ของนี้สำหรับผู้วิจัย คือสิ่งที่
	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๑๐	๑๑	
กิจกรรมนักเรียน	กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้นำเพื่อประชาธิปไตย วิชาคิดแผน	กิจกรรมอาสา	กิจกรรมส่งเสริมรักและภูมิใจ	ส่งเสริมรักและเคารพ	กิจกรรมการใจของญาติ ๆ	กิจกรรมส่งเสริมการใฝ่เรียนค่าไทย	ความรู้ที่ถือปฏิบัติจริงและสิ่งแวดล้อม	กิจกรรมทัศนศึกษา	กิจกรรมนิเทศการ	กิจกรรมส่งเสริมวิชาการต่าง ๆ ใน หลักสูตร		
๑๖. วางแผนในการทำงาน												( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔
๑๗. มีสุขภาพจิตที่ดี												( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔
๑๘. รักษาความสะอาด												( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔
๑๙. พึ่งตนเอง												( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔
๒๐. มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย												( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔
๒๑. มีความสามัคคี												( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔
๒๒. มีความเสียสละ และเห็นแก่ส่วนรวม												( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔
๒๓. มีความเชื่อเพื่อเชื่อแม่												( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔

ลักษณะ ความเป็น พลเมืองที่	กิจกรรมมูลค่าเพิ่มที่										ข้อนี้สำหรับผู้วิจัย คอลัมภ์ที่
	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๑๐	
	กิจกรรมลดค่าใช้จ่ายจาก เภสัชกร ผู้ขายเชิงประโยชน์ วิทยาลัยชุมชน	กิจกรรมศาสนา	กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย	ส่งเสริมการ เกษตรและสหกรณ์	กิจกรรมการ ใจของสังคม ๗	กิจกรรมส่งเสริมการใช้เงินชาวไทย	อนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดลอม	กิจกรรมทัศนศึกษา	กิจกรรมพัฒนาการ	กิจกรรมส่งเสริมวิสาหกิจขนาด ก ๗ ไร่ หนักผู้ล	
๒๔. มีความเมตตากรุณา											( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ๒๕ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ (-) ( ) ( ) ( ) ( ) ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘
๒๕. มีความกตัญญู กตเวทิต											( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ๒๔ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ (-) ( ) ( ) ( ) ( ) ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘
๒๖. เป็นสุภาพชน											( ) (-) ( ) (-) (-) ๓๔ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘
๒๗. มีความบุพพิขธรรม											(-) (-) (-) (-) (-) ๕๔ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ (-) (-) (-) (-) (-) ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘
๒๘. ความมีเหตุผล											( ) (-) ( ) ( ) ( ) ๕๔ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ (-) ( ) ( ) ( ) ( ) ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘
๒๙. ยอมรับการ เปลี่ยน แปลงและรู้จักปรับตัว											( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ๖๔ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ (-) ( ) ( ) ( ) ( ) ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘
๓๐. มีมนุษยสัมพันธ์											(๗๔)(๘๐)(๘)(๖)(๗) (-) (-) ( ) ( ) ( ) ๘ ๘ ๙๐ ๙๑ ๙๒
๓๑. ทอดน่านและไม่หลง สิ่งเลหตติค											( ) (-) ( ) ( ) (-) ๑๐ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ (-) (-) ( ) ( ) ( ) ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒

ลักษณะ ความเป็น พลเมืองที่	กิจกรรมลำดับที่										ของนี้สำหรับบัญชี
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
	กิจกรรมคัดเลือก ภาคประชา เชนบรรดา ผู้เข้าใช้ประโยชน์ วิทยาลัยเอกชน	กิจกรรมศาสนา	กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย	ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์	กิจกรรมการเฝ้าของสมุท ๗	กิจกรรมส่งเสริมการเฝ้าปลาคาไทย	อนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดลอม	กิจกรรมที่สืบศึกษา	กิจกรรมพัฒนาการ	กิจกรรมส่งเสริมวิชาการทาง ๓ ใน ภาคใต้	
๓๒. รู้จักใจและสงวน รักษาสาธารณสมบัติ หรือพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดลอม											(๒๓)(๒๔)(๒๕)(๒๖)(๒๗) (๒๘)(๒๙)(๓๐)(๓๑)(๓๒)
๓๓. เป็นผู้ปลูกและบรู บรีโภคหัตถ์											(---)(---)(---)(---)(---) (๓๓) (๓๔) (๓๕) (๓๖) (๓๗) ( ) ( ) ( ) ( ) ( ) ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒
๓๔. กระหนัก สนใจ และ มีส่วนร่วมทางการ เมือง											(---)(---)(---)(---)(---) ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ (---)(---)(---)(---)(---) ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒
๓๕. มีความจงรักภักดีก่อ ชาติ ศาสนา และ พระมหากษัตริย์											(---)(---)(---)(---)(---) ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ (---)(---)(---)(---)(---) ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒
๓๖. มีความภาคภูมิใจ ในความเป็นไทย											(---)(---)(---)(---)(---) ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ (---)(---)(---)(---)(---) ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือนอกครั้งนี้เป็นอย่างมาก

คำอธิบายเกี่ยวกับลักษณะของความเป็นพลเมืองดี

ลักษณะ	ความหมาย
1. มีความรับผิดชอบ	หมายถึง ลักษณะนิสัย เจตคติของบุคคล ซึ่งเป็นเครื่องผลักดันให้ปฏิบัติความระเบียนและปฏิบัติได้เหมาะสมกับฐานะทางสังคม ทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จเรียบร้อย ทันตามกำหนดโดยไม่ต้องการบังคับควบคุมจากผู้อื่น รวมทั้งแก้ไขงานที่ทำผิดพลาดได้ถูกต้อง
2. มีความซื่อสัตย์	หมายถึง การประพฤติปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมและตรงต่อความเป็นจริง ประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเองและผู้อื่น
3. รักษาระเบียบวินัย	หมายถึง การมีความสามารถบังคับตนเองให้ปฏิบัติให้ถูกต้องเหมาะสม ยอมรับที่จะปฏิบัติตามเงื่อนไขกติกา ข้อตกลงที่สังคมกำหนดขึ้นด้วยความจริงใจ โดยไม่ต้องมีผู้ควบคุมหรือลงโทษ
4. มีสติ - สัมปชัญญะ	หมายถึง การรู้จักระลึกรู้ว่าตนเป็นใคร กำลังทำอะไร อย่างไร ไม่ประมาท มีความรอบคอบ รู้จักประมาณตน รู้จักยับยั้งชั่งใจ รู้จักไตร่ตรองหาเหตุผลในความเป็นไปหรือไม่ได้
5. มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการประพฤติดี	หมายถึง มีความยับยั้งชั่งใจ ไม่ประพฤติดีสิ่งที่ดี
6. มีความขยันหมั่นเพียร	หมายถึง ความพยายามในการปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างสม่ำเสมอโดยไม่ย่อท้อ เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วง

ลักษณะ	ความหมาย
7. ประหยัด	หมายถึง การใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอย่างพอเหมาะพอควร และมีค่างวด เพื่อให้ได้ประโยชน์มากที่สุด รวมทั้งการรู้จักดูแลรักษาซ่อมแซมสิ่งของทั้งของตนเองและของส่วนรวม รู้จักยับยั้งความต้องการให้อยู่ในขอบเขตที่พอเหมาะพอควร
8. มีน้ำใจเป็นนักกีฬา	หมายถึง การมีจิตใจรู้จักการแพ้ชนะ และให้อภัยซึ่งกันและกัน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น
9. มีความกล้าหาญและอดทน	หมายถึง ความมีจิตใจเข้มแข็ง เด็ดขาด ไม่หวาดหวั่นต่อความลำบาก และอันตรายใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น มีจิตใจมั่นคงเมื่อเผชิญหน้ากับอันตราย มีความกล้าทางจริยธรรม กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง และมีเหตุผล ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น
10. ใฝ่หาความรู้และความจริง	หมายถึง การขวนขวายหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ใฝ่หาความจริงโดยการไขว่คว้าการศึกษาอย่างมีระบบ
11. มีค่านิยมที่ถูกต้อง	หมายถึง มีสิ่งที่ใฝ่หาจิตใจให้กระทำหรือไม่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งผลจากการกระทำหรือไม่กระทำนั้นชอบด้วยคุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรม และกฎเกณฑ์ของสังคม
12. ประกอบอาชีพที่สุจริต	หมายถึง เลือกทำงานเพื่อเลี้ยงชีวิตที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของตนเอง และงานที่ทำนั้นต้องไม่ขัดต่อกฎหมาย ประเพณี ศีลธรรม

ลักษณะ	ความหมาย
13. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	หมายถึง การชอบสำรวจจิตค้นสิ่งใหม่ ๆ ชอบแสวงหาประสบการณ์ใหม่ ๆ ชอบทำสิ่งที่ยากและท้าทายความสามารถ มีความฉับไวในการคิด มีความยืดหยุ่น มีความคิดไม่ซ้ำแบบ และมีความเป็นตัวของตัวเอง กล้าแสดงออกอย่างอิสระ
14. กระตือรือร้น และมุ่งอนาคต	หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่มีแรงกระตุ้นผลักดันให้ปรารถนาจะทำทุกสิ่งทุกอย่างให้ได้ผลดีที่สุด โดยไม่ให้เกิดผลเสียต่อส่วนรวม มองการณ์ไกลในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อความสำเร็จที่วางแนวทางไว้ในอนาคต
15. ใช้เวลาให้เป็นประโยชน์	หมายถึง การรู้จักคุณค่าของเวลา พยายามที่จะทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ โดยไม่ปล่อยเวลาให้ล่วงเลยไป
16. วางแผนในการทำงาน	หมายถึง การกำหนดขอบเขต รูปแบบ ของงานอย่างรอบคอบ พร้อมกับปฏิบัติงานให้สำเร็จเรียบร้อยทันตามกำหนดเวลา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน
17. มีสุขภาพจิตดี	หมายถึง การที่บุคคลรู้จักตนเองเป็นอย่างดี ยอมรับข้อบกพร่องที่ตนมี มีความภาคภูมิใจในข้อดีของตน มีอารมณ์แจ่มใส มีจิตใจที่มั่นคง ทนต่อความวิตกกังวลและความตึงเครียดต่าง ๆ มองโลกในแง่ดี สามารถที่จะปรับตนให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งสามารถที่จะดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขจากสิ่งแวดล้อมของตนเองได้
18. รักษาความสะอาด	หมายถึง การรักษาความสะอาดของร่างกาย เครื่องแต่งกาย และสิ่งแวดล้อม ให้มีความสะอาดอยู่เสมอ

ลักษณะ	ความหมาย
19. หึงตนเอง	หมายถึง การกระทำคนไม่ให้เป็นที่เคียดแค้นแก่คนอื่น และช่วยเหลือตนเองได้ ไม่คอยแต่จะรอรับความช่วยเหลือจากผู้อื่น
20. มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย	หมายถึง การปฏิบัติตามหลักประชาธิปไตย รู้จักใช้สิทธิและปฏิบัติตามหน้าที่ของตน เคารพสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น ยอมรับฟังความคิดเห็นที่ถูกต้อง ซึ่งตัดสินด้วยความเห็นของคนส่วนใหญ่
21. มีความสามัคคี	หมายถึง การแสดงออกซึ่งความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม มีการร่วมแรงร่วมใจและร่วมมือกันแก้ปัญหา เพื่อปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงด้วยดีมีประสิทธิภาพ
22. มีความเสียสละ และเห็นแก่ส่วนรวม	หมายถึง การให้ปันแก่คนที่ควรให้ ทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและส่วนรวม เพื่อให้สังคมเจริญก้าวหน้า โดยไม่หวังผลตอบแทน
23. มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	หมายถึง การกระทำที่แสดงถึงไมตรีจิต โอบอ้อมอารี และเมตตา เพื่อให้ผู้อื่นได้รับความสะดวก มีความสุข และมีความพอใจ
24. มีความเมตตากรุณา	หมายถึง การมีความรักใคร่ปรารถนาจะให้ผู้อื่นเป็นสุข และสงสารคิดจะช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ โดยอยู่บนพื้นฐานของการช่วยเหลือเพื่อให้เขาช่วยตนเองได้ในอนาคต
25. มีความกตัญญู กตเวที	หมายถึง ความรู้สึกสำนึกในบุญคุณ ประโยชน์หรือความดีของผู้อื่นที่มีต่อตนเองและสังคม และการกระทำหน้าที่ที่เป็นประโยชน์ตอบแทนต่อคนอื่น และสิ่งอื่นที่มีบุญคุณ
26. เป็นสุภาพชน	หมายถึง การรู้จักกาลเทศะ แสดงกิริยาต่อผู้อื่นด้วยความสุภาพอ่อนน้อม ถ่อมตน มีมารยาท และมีความเป็นมิตรกับคนทั่วไป

ลักษณะ	ความหมาย
27. มีความยุติธรรม	หมายถึง การปฏิบัติด้วยความเที่ยงตรง มีเหตุผล และปราศจากอคติ
28. ความมีเหตุผล	หมายถึง ความสามารถในการใช้ปัญญา ในการประพฤติปฏิบัติ รู้จักไตร่ตรอง พิสูจน์ให้เห็นประจักษ์ ไม่หลงมกมาย มีความยับยั้งชั่งใจ โดยไม่ผูกพันกับอารมณ์ และความยึดมั่นของตนเองที่มีอยู่เดิม ซึ่งอาจจะผิดได้
29. ยอมรับการเปลี่ยนแปลง และรู้จักปรับตัว	หมายถึง การยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้นบนพื้นฐานของความ เป็นจริงโดยไม่วิตกกังวล พร้อมทั้งจะปรับตัวและรับ สถานการณ์ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น โดยการใช้ความคิดและ เหตุผลที่ถูกต้อง
30. มีมนุษยสัมพันธ์	หมายถึง การมีอัธยาศัยดี เข้าใจ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น วางตนดี ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
31. ต่อต้านและไม่ลองสิ่ง เสพติด	หมายถึง การมีความสำนึกที่จะปฏิเสธหรือไม่ยอมรับ ในสิ่งเสพติดทุกชนิด และพยายามที่จะชักชวนแนะนำ ผู้อื่นให้มีความสำนึกนั้นด้วย
32. รู้จักใช้และสงวนรักษา สาธารณสมบัติ หรือทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	หมายถึง การปฏิบัติตลอดจนแนะนำชักชวนผู้อื่น ให้ปฏิบัติ ทรัพย์สินที่เป็นของส่วนรวม หรือทรัพยากรธรรมชาติและสิ่ง แวดล้อมโดยการใช้กันอย่างประหยัดทนุถนอมและบำรุง รักษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด
33. เป็นผู้ผลิตและผู้บริโภคที่ดี	หมายถึง การมีความสามารถที่จะ เป็นผู้ผลิตและผู้บริโภค โดยคำนึงถึงความประหยัดคุ้มค่า และเกิดประโยชน์ สูงสุดทั้งในส่วนตนและส่วนรวม
34. ตระหนัก สนใจและมีส่วน ร่วมทางการเมือง	หมายถึง การมีความกระตือรือร้นที่จะศึกษาและพยายาม เข้าไปมีบทบาท หรือเข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับ กิจกรรมทางการเมือง เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ

ลักษณะ	ความหมาย
35. มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์	หมายถึง การมีความสำนึกอันถึงงาม ที่จะช่วย ส่งเสริมความเจริญของประเทศ ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของศาสนาด้วยความเลื่อมใส เป็นศาสนิกชน เทอคทูนพระเกียรติคุณของพระมหากษัตริย์
36. มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย	หมายถึง การตระหนักถึงความเป็นไทย โดยการอนุรักษและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย นิยมสิ่งที่เกิดหรือสร้างโดยคนไทยพร้อมที่จะแสดงออกและเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย มีความเสียสละและอุทิศตนเพื่อประเทศชาติ

ศูนย์วิทยพัทยาการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียน

นายสวัสดิ์ นิเทศวรวิทย์ เกิดวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2482 ที่จังหวัดลำพูน เป็นบุตรของ นายอินสม บุญเหมย และนางศรีนวล บุญเหมย ได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษาจากโรงเรียนแม่สาย 1 (สายศิลปศาสตร์) ระดับมัธยมศึกษาจากโรงเรียนลำพูน "จักรคำคณาทร" ระดับอุดมศึกษาจากวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร เข้ารับราชการเมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2505 ในตำแหน่ง ครูโรงเรียนสามเสนนอก (ประชาราษฎร์อุปถัมภ์) และได้ย้ายไปดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์ จังหวัดเชียงราย ปี พ.ศ. 2509 ปี พ.ศ. 2516 ได้ย้ายไปดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปี พ.ศ. 2519 ได้ย้ายไปดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 6 จังหวัดลพบุรี จนถึงปัจจุบัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย